

Урок 3

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Цей проект співфінансується Європейською комісією. Ця публікація відображає погляди лише авторів, і Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в ній.

<https://lernu.net/instruado?lang=uk>

Весь вміст цього веб-сайту, зокрема тексти, зображення та графіки, захищені авторським правом. Якщо прямо не зазначено інше, авторські права належать *lernu.net* та ліцензовані відповідно до [Creative Commons Attribution – Noncommercial – Distribution under the same conditions 4.0 International license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

▼ Граматика

Прислівники

Прислівники (слова, які доповнюють значення дієслів) утворюються додаванням закінчення-е:

bele = красиво

forte = сильно

Rapida aŭto veturas rapide. = Швидкий автомобіль їде швидко.

per

Прийменник **per** вказує на засіб, інструмент, за допомогою якого щось робиться:

per = за допомогою, з, через; цей прийменник часто передає відношення укр. орудного відмінка

Manĝi per kulero. = Їсти ложкою.

Ŝi kantis per tre bela voĉo. = Вона співала дуже красивим голосом.

kun

Прийменник **kun** вказує на перебування в компанії з кимось або на спільні дії з кимось іншим:

kun = (разом) з

Mi iris kun la amiko. = Я пішов із другом.

Mi parolos kun li. = Я поговорю з ним.

post

Прийменник **post** вказує, що дія за місцем або часом відбувається після чогось, що було раніше або перед нею:

post = за, позаду; після, через

Mi iras post vi. = Я йду за тобою.

poste = позаду; після; потім, пізніше

Mi venos post tri horoj. = Я прийду через три години.

Li venis post mi. = Він прийшов після мене.

malantaŭ

malantaŭ = за, позаду

Li venis malantaŭ mi. = Він прийшов за мною (позаду мене).

-ul-

Суфікс **-ul-** вказує на особу, яка відзначається якоюсь рисою, відмінною ознакою:

grandulo = велика людина, велет

malbonulo = погана людина, негідник

belulino = красуня

-ej-

Суфікс **-ej-** вказує на простір (місце):

lernejo = школа

kuirejo = кухня

laborejo = місце роботи; майстерня

-ebl-

Суфікс **-ebl-** вказує на можливість, виражену коренем:

mangebla = їстівний

eble = можливо

videbla = видимий

malebla = неможливий

kompreneble = зрозуміло

Наказовий спосіб (імператив): U-закінчення

Наказовий спосіб (імператив) в есперанто утворюється за допомогою закінчення **-u**.

Manĝu! = Їж(те)!

Iru! = Йди/йдіть!

З дієсловом у наказовому способі можна також поставити підмет:

Li lernu! = Нехай (він) вчиться!

Ni vidu. = Погляньмо, подивімося.

У побуджуючого способу чато відкидають підмет, якщо він є займенником **vi**: **Venu tuj!** = **Vi venu tuj!** Але таке відкидання можливе тільки в головному реченні, але не в підрядному.

▼ Блок 11 (сесії 21-22)

Навчальні цілі

- ознайомитися із закінченням прислівників **-E**
- ознайомитися із закінченням наказового способу (імперативу) **-U**
- повторити вживання минулого й мабутнього часів (закінчення **-IS** та **-OS**)

Необхідні матеріали

- комп'ютер для відтворення звукозапису

Підготовка

- Звукозаписи **1, 2**
- Копії **M1**
- Копії **M2**
- Копії **M3**
- Копії **M4**
- Копії **M5**
- Копії **M6**

Нові слова

longe = довго

sufiĉe = достатньо

paroli = говорити

mono = гроші

antaŭ = перед; до
(когось/чогось),
(якийсь час) тому

kompreni = розуміти

post = за, позаду;
після, через

dolaro = долар

poste = позаду; після;
потім, пізніше

riĉa = багатий

ĝoje = весело, радісно

afero = справа, діло,
заняття

tra = крізь, через

aŭ = або, чи

strato = вулиця

kanti = співати

varma = теплий

-Ej = суфікс, що вказує
на місце, приміщення
для чогось

tago = день

-E = закінчення
прислівників

kafo = кава

kiel = як

kuko = пиріг, тістечко,
випічка

-U = закінчення дієслів
у наказовому способі

План навчання

---

20 хв. Роздайте текст **M1** і прослухайте звукозапис **1**.

Прочитайте й перекладіть його разом. Нехай учні прочитають по дві фрази і знов їх перекладуть. Дійшовши до кінця тексту, вони починають заново, але цього разу без перекладу. Вчитель допомагає лише щодо правильності вимови і за потреби з перекладом.

Зверніть увагу на граматику в уроці: закінчення **-E** і суфікси **-EJ-**, **-EBL-**.

---

5 хв. Нелінгвістична ігрова пауза

---

10 хв. Спочатку поясніть нову граматику. Закінчення **-E** позначає прислівник. Прислівник доповнює дієслово, тоді як прикметник доповнює іменник. Розкажіть про вживання закінчення **-U** для передачі наказового способу й наведіть кілька прикладів, щоб повторити минулий (**-IS**) і майбутній (**-OS**) часи.

---

10 хв. Роздайте діалог **M2** і вправу **M3**. Прочитайте діалог учням уголос. Їм потрібно прослідкувати за діалогом і пронумерувати у правильному порядку переставлені фрази.

Поділіть учнів на пари й задайте прочитати і перекласти діалог. Попросіть одну пару прочитати діалог уголос і перекласти його рядок за рядком. Допоможіть з перекладом, якщо виникне необхідність. Потім попросіть ту пару розіграти діалог, уже не перекладаючи його. Якщо є час, можете попросити інші пари також розіграти діалог.

---

10 хв.

---

20 хв. Учням потрібно ще раз прочитати діалог **M2**. Потім вони мають відкласти діалоги вбік і завершити **M4**, не дивлячись на діалог. Їхнє завдання — заповнити пропуски пропущеними словами.

---

5 хв. Нелінгвістична ігрова пауза

---

10 хв. Працюйте усим класом або поділіть учнів на групи. Учням необхідно перекласти фрази з **M5** своєю мовою.

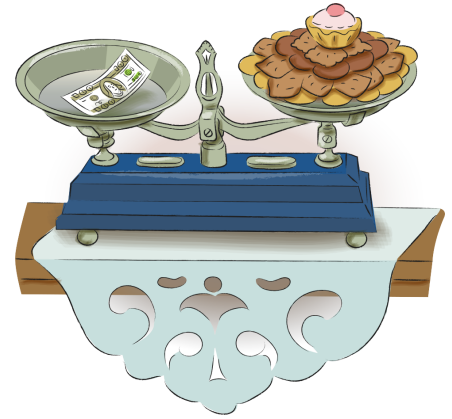

Задайте домашнє завдання

En kafejo (1-a parto)

Ana kaj Marko longe parolis antaŭ la lernejo. Poste ili ĝoje iris tra la strato. Estis varma tago. Ili vidis kafejon kaj en ĝi kukojn.

- Ni eniru kaj manĝu - diris Marko.
- Ĉu vi havas sufiĉan monon?
- Kompreneble, mi havas cent dolarojn.
- Ho, vi estas riĉa!

- Julia** Petro, kiel mi kantas?
- Petro** Bele sed forte. Ĉu vi povas malforte?
- Julia** Mi komprenas. Eble mi povos.
- Petro** Ĉu vi ŝatas kukojn kaj kafon?
- Julia** Ho, jes.
- Petro** Venu kun mi al kafejo. Ni sidos kaj parolos pri geamikoj. Mi havas monon por la kukoj kaj kafo. La kafo por mi devas esti varma.

M3 Вправа

Прослухайте і пронумеруйте.

	Petro: Ĉu vi ŝatas kukojn kaj kafon?
	Julia: Mi komprenas. Eble mi povos.
	Julia: Petro, kiel mi kantas?
	Petro: Bele sed forte. Ĉu vi povas malforte?
	Julia: Ho, jes.
	Petro: Venu kun mi al kafejo. Ni sidos kaj parolos pri geamikoj. Mi havas monon por la kukoj kaj kafo. La kafo por mi devas esti varma.

M4 Вправа

Заповніть пропуски.

Julia: Petro, kiel mi _____?

Petro: _____ sed forte. Ĉu vi povas _____?

Julia: Mi komprenas. Eble mi povos.

Petro: Ĉu vi ŝatas _____ kaj kafon?

Julia: Ho, jes.

Petro: Venu kun mi al _____. Ni sidos kaj parolos pri geamikoj. Mi havas _____ por la kukoj kaj kafo. La kafo por mi _____ esti varma.

M5 Управа на переклад

Перекладіть своєю мовою.

Mi ŝatas kanti belajn kantojn. Mi lernas multe matematikon, sed ne scias sufiĉe. Ili venis rapide al la lernejo kaj devis lerni longe. Sur la strato mi iris rapide kaj ne parolis multe. Venu rapide al mia hejmo kaj vi povos ĝoje paroli kun mi.

Ne mono sed amo

Ho, kion vi faras? demandas nun Marko.

Mi legas la libron, mi lernas la lingvon.

Ĉu kun mi vi venos al kafo amika?

Vi trinkos la kafon, parolos kun mi.

Mi dankas, ho Marko, mi ŝatas la kafon,

se ĝi estas bona, se ĝi estas varma.

Mi tre ŝatas sidi kun vi en la ĉambro,

sed nun mi ne povas, mi diras al vi.

Мелодiя: esperantofre.com

М7 Домашнє завдання

Напишіть свій власний діалог.

Вивчіть усі нові слова до наступного уроку.

▼ Блок 12 (сесії 23-24)

Навчальні цілі

- відпрацювати граматику з уроку 3
- вивчити нові слова

Необхідні матеріали

- комп'ютер для відтворення звукозапису

Підготовка

- Звукозаписи 3, 4, 5
- Копії M8
- Копії M9
- Копії M10
- Копії M11

Нові слова

kelnero = кельнер, офіціант

-EBL = суфікс, що вказує на можливість виконання вираженої коренем дії над означуваним

porti = носити, нести

-UL = суфікс, що вказує на особу з певною характеристикою

multaj = багато, численні

per = за допомогою, з, через; цей прийменник часто передає відношення укр. орудного відмінка

denove = знову

kie = де

serĉi = шукати

sen = без

unu = один

loko = місце

rapida = швидкий

alia = інший, інакший

dormi = спати

vizaĝo = лице, обличчя

vojaĝi = подорожувати

fine = нарешті

banano = банан

forta = сильний

apetito = апетит

voĉo = голос

gimnazio = гімназія

okazi = відбуватися, ставатися

saluton = привіт

scii = знати

restoracio = ресторан

cent = сто

План навчання

---

5 хв. Проспівайте гуртом пісню **M6**.

---

15 хв. Роздайте текст **M8** і прослухайте звукозапис **З**.

Прочитайте й перекладіть його разом. Нехай учні прочитають по дві фрази і знов їх перекладуть. Дійшовши до кінця тексту, вони починають заново, але цього разу без перекладу. Вчитель допомагає лише щодо правильності вимови і за потреби з перекладом.

---

5 хв. Нелінгвістична ігрова пауза

---

10 хв. Пауза

---

10 хв. Роздайте вправу **M9**. Учні повинні прочитати фрази й визначити, чи відповідають вони змісту тексту чи ні.

---

5 хв. Проспівайте гуртом пісню **M6**.

---

5 хв. Нелінгвістична ігрова пауза

---

20 хв. Роздайте вправу **M10**. Потім прочитайте вголос діалог **M11**. Учням потрібно прослідкувати за текстом і вписати пропущені слова в **M10**.

Роздайте діалог **M11**.

Поділіть учнів на пари й задайте прочитати і перекласти діалог. Попросіть одну пару прочитати діалог уголос і перекласти його рядок за рядком. Допоможіть з перекладом, якщо виникне необхідність. Потім попросіть ту пару розіграти діалог, уже не перекладаючи його. Якщо є час, можете попросити інші пари також розіграти діалог.

Задайте домашнє завдання

En kafejo (2-a parto)

La kelnero alportis multajn kukojn. Ili manĝis kaj post la manĝo la kelnero denove venis.

Marko serĉis en unu loko ... serĉis en alia ... Lia vizaĝo estis malĝoja.

Fine li diris per malforta voĉo:

– Mi ne havas monon.

Kio okazis poste? Ĉu vi scias?

M9 Вправа

Чи правильні (+) ці твердження чи ні (-)? Виправте неправильні.

Ana kaj Marko longe parolis antaŭ
la kafejo.

Estis varma tago.

En la kafejo ili vidis kukojn.

Ni eniru kaj trinku – diris Marko.

Mi havas cent dolarojn – diris Ana.

La kelnero manĝis multajn kukojn.

Marko serĉis la monon.

Li ne havas sufiĉan monon.

M10 Вправа

Послухайте і заповніть пропуски.

A: Saluton, mi estas _____. Kiu vi estas?

B: Saluton, mi estas _____. Ĉu vi vojaĝis _____?

A: Tre bone.

B: Kiel _____ vi vojaĝis de Maribor al ni?

A: Tre longe. Nun mi ŝatas manĝi.

B: Ni havos manĝon en restoracio. Ĉu vi _____ manĝi bananojn?

A: Jes. Kion ni faros poste?

B: Ni iros al _____ geamikoj dormi en iliaj hejmoj.

A: Ĉe kiu amiko mi dormos?

B: Mi vidas sur la _____. Ĉe Linda.

A: Ĉu ŝi havas gefratojn?

B: Jes. Ŝi _____ fraton Leon.

A: Kia li estas kaj kion li faras?

B: Li _____ gimnaziulo.

A: Bone, ankaŭ mi estas. Ni bone _____.

B: Bonan apetiton. Nun mi devas iri. Saluton.

A: _____.

- A** Saluton, mi estas Ana. Kiu vi estas?
- B** Saluton, mi estas Petro. Ĉu vi vojaĝis bone?
- A** Tre bone.
- B** Kiel longe vi vojaĝis de Maribor al ni?
- A** Tre longe. Nun mi ŝatas manĝi.
- B** Ni havos manĝon en restoracio. Ĉu vi ŝatas manĝi bananojn?
- A** Jes. Kion ni faros poste?
- B** Ni iros al novaj geamikoj dormi en iliaj hejmoj.
- A** Ĉe kiu amiko mi dormos?
- B** Mi vidos sur la papero. Ĉe Linda.
- A** Ĉu ŝi havas gefratojn?
- B** Jes. Ŝi havas fraton Leon.
- A** Kia li estas kaj kion li faras?
- B** Li lernas en gimnazio.
- A** Bone, ankaŭ mi. Ni bone amikos.
- B** Bonan apetiton. Nun mi devas iri. Saluton.
- A** Saluton.

М12 Домашнє завдання

Перекладіть текст 7 і завчіть напам'ять нові слова.

Напишіть короткий діалог зі словами, які ви вже знаєте.

▼ Блок 13 (сесії 25-26)

Навчальні цілі

- ознайомитися зі вживанням прийменників **per** та **kun**
- ознайомитися з новим суфіксом **-EBL-**

Необхідні матеріали

- комп'ютер для відтворення звукозапису

Підготовка

- Звукозаписи **6, 7**
- Копії **M6**
- Копії **M13**
- Копії **M14**
- Копії **M15**
- Копії **M16**

Нові слова

kie = де

---

interreto = інтернет

---

leciono = урок

interese = цікаво

---

biciklo = велосипед

---

moderna = сучасний

План навчання

---

20 хв. Роздайте діалог **M13**.

Поділіть учнів на пари й задайте прочитати і перекласти діалог. Попросіть одну пару прочитати діалог уголос і перекласти його рядок за рядком. Допоможіть з перекладом, якщо виникне необхідність. Потім попросіть ту пару розіграти діалог, уже не перекладаючи його. Якщо є час, можете попросити інші пари також розіграти діалог.

---

5 хв. Нелінгвістична ігрова пауза

---

10 хв. Поясніть новий граматичний матеріал. Прийменникам **PER** і **KUN** в багатьох мовах відповідає який один виражальний засіб і нелегко розрізнити, коли для різних функцій треба вживати різні прийменники.

---

5 хв. Роздайте вправу **M14**. Учні мають поставити слова у правильному порядку й утворити фрази.

---

5 хв. Роздайте вправу **M15**. Учні мають перекласти фрази самостійно або в парах.

---

10 хв. Пауза

---

20 хв. Попросіть учнів прочитати коротку сценку з попередніх уроків. Розбийте їх на групи по три учні. Їм потрібно разом прочитати й перекласти сценку **M16**.

---

5 хв. Нелінгвістична ігрова пауза

---

5 хв. Проспівайте гуртом пісню **M6**.

Задайте домашнє завдання

Ivo Kie vi vidis facilan lingvolecionon? Mi volas lerni rapide.

Maria En la lernolibro kiun eldonis Inter-kulturo.

Ivo Ĉu estas kompreneblaj demandoj?

Maria Ankaŭ respondoj estas kompreneblaj kaj paroleblaj.

Ivo Kiel geinstruistoj instruas?

Maria Ili instruas sen libroj sed per interretaj lecionoj.

Ivo Interese. Modernaj metodoj. Mi ŝatas kaj mi lernas per via metodo.

Maria En la kurso oni ankaŭ kantas kaj ĝoje lernas vortojn.

Ivo Mi iras enskribi min al la kurso.

M14 Вправа

Розставте слова у правильному порядку й задайте запитання.

---

1 – demandoj / estas / ĉu / kompreneblaj ?

---

2 – instruas / geinstruistoj / kiel ?

---

3 – vidis / lecionon / kie / vi / facilan ?

M15 Вправа на переклад

Mi lernas per lernolibro, li lernas per interreto. Ŝi iras per biciklo kun amikino. Li iras per amikino kun biciklo.
Kun kiu vi amikas? Per kio vi muzikas? Kun kiu vi kantas?

Mi ne volas manĝi

Patrino (al infano)

Mangŭ!

Infano Mi ne volas!

Patrino Mangŭ! Estu bona! Mangŭ!

Infano Mi ne volas manĝi. Mi ne volas esti bona.

Patrino (al la patro)

Ĉu vi vidas? Li ne volas manĝi. Li ne volas esti bona.

Patro (al la patrino)

Jes. Mi vidas. Li diras ke li ne volas manĝi. Li diras ke li ne volas esti bona.

Patro (al la infano)

Ĉu vi volas manĝi? Ĉu vi volas esti bona? Vi devas manĝi. Vi devas esti bona.

Infano Ne, mi ne volas manĝi. Ne, mi ne volas esti bona. Mi ne devas manĝi. Mi ne devas esti bona. Kiu diras ke mi devas manĝi? Kiu diras ke mi devas esti bona?

Patrino Ĉu vi ne povas manĝi?

Infano Mi povas. Mi ne volas. Mi povas manĝi. Mi ne volas manĝi. Mi povas esti bona. Mi ne volas esti bona. Mi povas diri, ke mi ne volas manĝi. Mi povas diri ke mi ne volas esti bona.

Patro Vi ne povas diri, ke vi ne volas manĝi. Vi devas manĝi!

Infano (elprenas libron, lernolibron de Esperanto)

Mi ne devas manĝi. Mi ne havas tempon. Mi lernas Esperanton.

Patro kaj patrino (kune)

Li ne havas tempon. Li lernas Esperanton.

М17 Домашнє завдання

Завчіть нові слова напам'ять. Ще раз перегляньте слова з уроків **1** і **2**.

Утворіть фрази на комп'ютері. Складайте по 5 фраз щодня; перекладайте їх і записуйте, якщо вони виявилися правильними.

▼ Блок 14 (сесії 27-28)

Навчальні цілі

- ознайомитися із суфіксами -EJ- та -UL-
- повторити суфікс -EBL-

Необхідні матеріали

- комп'ютер для відтворення звукозапису

Підготовка

- Звукозапис **8**
- Копії **M18**
- Копії **M19**
- Копії **M20**
- Кольорові картки **M21**
- Копії **M22**

План навчання

---

20 хв. Роздайте вправу **M18**. Попросіть учнів завершити фрази, доки ви фразу **M19** читаєте вголос.

Роздайте діалог **M19**.

Поділіть учнів на пари й задайте прочитати і перекласти діалог. Попросіть одну пару прочитати діалог уголос і перекласти його рядок за рядком. Допоможіть з перекладом, якщо виникне необхідність. Потім попросіть ту пару розіграти діалог, уже не перекладаючи його. Якщо є час, можете попросити інші пари також розіграти діалог.

---

5 хв. Нелінгвістична ігрова пауза

---

5 хв. Поясніть вживання суфіксів **-UL-** та **-EJ-**.

---

10 хв. Пауза

---

20 хв. Роздайте вправу **M20**. Знову поясніть значення суфіксів **-EJ-**, **-UJ-** і **-EBL-**.

Роздайте картки **M21**. Учням потрібно об'єднатися у пари й доповнити вправу, додаючи суфікси до слів.

Приклади:

- **-EJ:** *lernejo, sidejo, parolejo, kantejo, laborejo, kuirejo*
  - **-EBL:** *videbla, komprenebla, portebla, serĉebla, havebla, videbla*
  - **-UL:** *grandulo, malbelulino, malriĉulo, belulino*
-

5 хв. Нелінгвістична ігрова пауза

---

10 хв. Роздайте вправу **M22** і попросіть учнів виконати її.

---

10 хв. Проспівайте гуртом деякі з пісень.

Задайте домашнє завдання

M18 Вправа

Заповніть пропуски одним із цих слів: Bone, Hejmo, Jes, portas, tablon, libro, povas, librojn.

Petro: Kion vi _____?

Ana: Mi portas librojn. Mi ŝatas legi _____.

Petro: Ĉu vi _____ doni al mi libron por legi?

Ana: _____. Kie vi legos ĝin?

Petro: En mia _____. Tie mi havas grandan _____, seĝon kaj lampon.

Ana: Unu _____ ne estas legebla.

Petro: _____. Ĝin mi ne legos.

Petro Kion vi portas?

Ana Mi portas librojn. Mi ŝatas legi librojn.

Petro Ĉu vi povas doni al mi libron por legi?

Ana Jes. Kie vi legos ĝin?

Petro En mia hejmo. Tie mi havas grandan tablon, kaj seĝon.

Ana Unu libro ne estas legebla.

Petro Bone. Ĝin mi ne legos.

ej

ul

ebl

a

o

ino

lern

sid

parol

kuir

labor

kant

vid

malriĉ

port

sercê

hav

vid

grand

malbel

belul

kompren

M22 Вправа

Завершіть фрази.

e.g. Marko ne havas sufiĉan monon.

Mi trinkas _____.

Ni vidis _____.

Lia frato kantos _____.

Ana manĝas _____.

Lernanto komprenas _____.

М23 Домашнє завдання

Завчіть напам'ять усі слова з уроку **3**.

Перегляньте слова з уроків **1, 2 і 3**.

Напишіть 5 фраз із закінченнями **-ej-**, **-uj-** та **-ebl-**.